

L'ESTRATÈGIA I GESTIÓ POLICIAL ALS CENTRES EDUCATIUS

Elena Martínez, Domènec Colomé, Zohair Araibi

Oficina de Relació amb la Comunitat
Mossos d'Esquadra ABP Nou Barris
Regió Policial Metropolitana Barcelona
itpg31406@gencat.net

Des de l'arribada al 2005 del Cos de Mossos d'Esquadra al districte de Nou Barris, s'ha apostat fortament per intentar establir una estratègia policial que tingués per fonament ser un cos policial que a part de garantir la seguretat al districte, fos pròxim al ciutadà i que com a tal donés un servei policial de qualitat que tingués en compte no tant sols la reducció dels índexs delinqüencials sinó també la millora de la percepció de la seguretat, quelcom tan susceptible com per ser àmpliament divers entre uns i els altres. En aquest ordre de coses, es va crear el que actualment és el Grup de Policia Comunitària. Aquest grup es concep com una estratègia policial, que davant les necessitats de seguretat canviant de la societat, dirigeix i adapta la seva tasca diària, a donar respostes de qualitat a aquestes necessitats, tenint en compte la societat a la qual serveix, dels quals els fonaments essencials en que es basa són la prevenció i el control del delictes, l'auxili i l'assistència al ciutadà, el foment de les relacions policia - ciutadà i, la millora constant de la convivència ciutadana.

L'objectiu bàsic de l'estratègia de Policia Comunitària és obtenir i mantenir la confiança i col·laboració entre policia i ciutadà, per tal d'assolir satisfactòriament la lluita contra la criminalitat i el manteniment de la convivència, requerint de la implicació imprescindible dels ciutadans. Aquesta estratègia, per tal de ser del tot efectiva, ha de tenir en compte àmbits tan diversos com les associacions de veïns, els casals d'avis, la seguretat als eixos comercials, la percepció de seguretat de tots els ciutadans, els centres educatius i el seu entorn, la representació institucional del Cos de Mossos d'Esquadra així com tots aquells sectors en els que la intervenció

policial sigui necessària per aconseguir un convivència real i efectiva.

A la comissaria de Nou Barris, el grup de la Policia Comunitària està estructurada en dues parts. En termes generals, per un costat, hi ha l'Oficina de Relacions amb la Comunitat (en endavant l'ORC) que destaca per ser el interlocutor directe amb tots els actors implicats en la seguretat del districte. En aquest ordre de coses l'ORC identifica, contacta personalment i col·labora amb tots els representants que formen part del teixit social i associatiu per tal de generar xarxes de relació que permetin detectar problemes i necessitats, essent un sensor de la realitat que percep la sensació d'inseguretat ciutadana i treballa per neutralitzar-la.

I d'altra banda, l'altre part que constitueix el Grup de Policia Comunitària, és la Policia de proximitat que és l'eina fonamental, com a servei policial de qualitat que té per objectiu bàsic integrar la policia en el medi social, realitzar un patrutllatge específic per prevenir actes delictius i actes incívics i, finalment, reduir la delinqüència i la sensació subjectiva de seguretat, millorant la qualitat de vida dels ciutadans.

Malgrat ser molt variats els sectors en que l'ORC treballa, si hi ha algun que destaquem per comprendre part del treball diari d'aquest subgrup, és la intervenció en els centres educatius. En aquest sentit, s'ha de tenir en compte que el dret a l'educació és un dret fonamental proclamat i protegit per les normes fonamentals i garantit pels poders públics, els quals tenen l'obligació de vetllar perquè la disciplina escolar es fonamenti en el respecte i la dignitat de l'infant. Els menors d'edat, en aquest ordre de coses, són un col·lectiu prioritari que han de gaudir d'una atenció i protecció especial,

també des del vessant de la proximitat per part del Cos de Mossos d'Esquadra. Dins de l'àmbit escolar, els problemes delinqüencials detectats han de tenir una resposta conjunta entre els professionals del món docent i la policia, per tal d'aconseguir el compliment de la normativa vigent, però alhora, protegir, derivar i informar correctament els menors (víctimes i infractors) i els seus tutors legals, per tal de donar una solució real i proporcional al problema. L'actuació en aquest sentit de l'ORC i per tant de tot el grup de la Policia comunitària, ha de ser ajustada al col·lectiu amb el que s'interactua, i amb arguments marcadament didàctics que tinguin per objectiu incidir en els comportaments que poden fer perillar la qualitat de vida. Dintre dels serveis policials, una prioritat fonamental és prestar atenció al col·lectiu de joves i infants que formen una part molt dinàmica de la vida dels barris, a través d'estratègies no únicament restrictives sinó d'aquelles amb un alt caràcter preventiu.

I aquí ve una mostra del treball que des de l'ORC i el Grup de la Policia de Proximitat de la comissaria de Nou Barris, desenvolupa en el si dels centres educatius i el seu entorn.

Som l'Elena, el Domènec i el Zoha i des de fa uns anys treballem plegats per a millorar entre d'altres, la seguretat als centres educatius i el seu entorn. Formem part de l'ORC de la comissaria de Nou Barris i amb el temps hem esdevingut un referent importantíssim a nivell de tots i cada un dels barris amb què s'estructura el districte de Nou Barris, essent els sensors directes de les diverses problemàtiques i necessitats que s'esdevenen en un àmbit tan important com són els centres educatius.

El nostre horari és de les 09:00 hores a les 17:30 hores, malgrat que molts dies per diverses circumstàncies, aquest es sol ampliar per a donar compliment a la funció que tenim encomanada. Un dia qualsevol comença per reunir-nos i estructurar l'agenda planificada, repartint-nos les diverses activitats previstes així com tots aquells actes en els que la nostra presència es faci necessària en vistes a conèixer la situació real al districte. Els centres educatius als quals farem referència, seran anomenats d'una manera general per tal de no ser victimitzats ni donar una errònia imatge de les problemàtiques que s'hi puguin esdevenir.

Avui és un dimarts del mes d'octubre i un cop hem mantingut aquesta primera presa de contacte entre nosaltres, hem decidit que l'Elena s'ocuparà d'assistir a la Taula Socioeducativa del barri de Trinitat Nova, a la Comissió d'Absentisme i a la xerrada prevista pel claustre d'un institut del barri de Roquetes. En Zoha, en canvi, realitzarà la visita a comissaria prevista per als de 5é de primària d'una escola del barri de Prosperitat, la presentació de Riscos per a joves a l'institut del barri de Porta i a la cobertura de la sortida d'un institut del barri de Canyelles. En canvi, jo, en Domènec, tinc previst explicar el conte del Cos de Mossos d'Esquadra a l'escola bressol del barri de Trinitat Nova, la presentació d'Internet Segura a un institut del barri de Ciutat Meridiana i participar en una mediació entre dos alumnes d'un institut proper al barri de Can Peguera que ahir volien arreglar les seves diferències amb la programació d'una baralla. En tot cas, i tenint en compte que entre activitat i activitat tindrà un espai lliure, he decidit passar per una escola del barri de Vilapiscina per a conèixer de primera mà com està la situació actual a l'entorn d'aquest centre i alhora proposar activitats per aquest curs escolar. Avui serà una llarga jornada, ja que els pares de l'institut del barri de Verdum ens varen sol·licitar participar en una activitat d'Internet Segura que organitzem juntament amb el Cibernarium de Nou Barris.

Sense pensar-m'ho més, he agafat en un matí quelcom fresc, la motocicleta que tinc assignada, coordinant-me amb el Zoha perquè m'apropés un cotxe patrulla fins a l'escola bressol, on avui els explicaré als més petits el conte del Cos de Mossos d'Esquadra i els mostraré dos dels principals ve-

hicles amb els que treballem. En entrar al centre, la Montse, la directora, m'ha rebut amb una gran expressió d'alegria, comentant-me que els nens estan impacients per a veure'm i que darrerament estan essent víctimes de petites bretolades consistentes en que els trenquen tots aquells aliments que tenen plantats a l'hortet que treballen amb els més menuts. Tenint en compte que l'activitat havia de començar, hem decidit entre els dos, parlar d'aquesta problemàtica en finalitzar la meua presentació. En entrar a la classe, puc notar que hem deixat de ser aquell element estrany en el paisatge en el que ells es mouen, malgrat que algun d'ells s'amaga entre les cames de la professora. Començo per explicar-los el conte que explica com i qui va fundar el cos i les diverses especialitats que hi ha dins d'aquest. Un cop aquest ha finalitzat, ens hem dirigit al pati de l'escola i he pogut veure com l'emoció els envaïa. Evidentment, necessitaven i fins i tot imploraven que connectés els senyals acústics del vehicle, el "ni no" com diuen ells. Després d'estar una estona ajudant a la professora a organitzar les cues per entrar i sortir del cotxe i pujar i baixar de la motocicleta, m'he dirigit al despatx de la direcció, on la Montse m'esperava per a comentar-me els darrers incidents. Sembla ser que darrerament algú li molesta que des de l'escola es tingui un hortet i es dedica a arrencar sense deixar-ne ni el més mínim testimoni, tots aquells llegums i verdures que fa un mes s'hi van plantar. La Montse em comenta que això està creant certa inseguretat per part del professorat i tenint en compte que sempre hi estem en contacte, ha cregut necessari comentar-m'ho per tal que les patrulles puguin fer una mica més de presència a la zona.

De cop, la Montse s'ha mirat el rellotge i entre agraïments, m'ha acomiadat dient-me que en 10 minuts tenia prevista la taula Socioeducativa en la que hi esperaven la presència de l'Elena i en la que hi tornaria a exposar aquesta problemàtica.

Entre una cosa i l'altre, són ja les 11 del matí i sabent que tinc una hora de marge per fer la xerrada d'Internet Segura, m'he apropat a l'escola de Vilapiscina per saber com va la situació a aquesta zona i recordar les xerrades que oferim per a cada un dels cursos. Em rep el cap d'estudis i em comenta que darrerament han pogut de-

tectar que a la sortida de l'escola sembla ser que, aprofitant la gran aglomeració de gent, alguns alumnes dels cursos superiors aprofiten per pintar a les parets del centre. En aquests moments no em pot dir els noms d'aquests, però des del centre han decidit denunciar els fets ja que no poden quedar impunes. M'ho anoto a la llibreta per recordar que en els propers dies m'hi posi en contacte i conèixer com van les gestions per esbrinar la identitat d'aquells i alhora preveure que els agents del grup de proximitat facin la cobertura de la sortida. Tanmateix, el cap d'estudis fa esment que estudiaran les propostes ofertes i que en breus dies es posaran en contacte amb nosaltres per tal de lligar agendes.

Sense perdre ni un minut, em dirigeixo a l'institut de Ciutat Meridiana per fer la xerrada d'Internet Segura que està prevista pels alumnes de primer d'ESO. Aquesta vegada els meus oients són quelcom més grans que els de la meua primera xerrada i per tant la meua intervenció haurà de ser el més profitosa possible per tal que l'atenció d'aquests no es distregui en altres coses que no siguin les mesures de seguretat que els hi proposo per a millorar la seva integritat en l'ús de la xarxa. En aquesta xerrada els explico els riscos de la xarxa, la perillositat d'utilitzar i donar les contrasenyes privades del correu electrònic, la transcendència que té proferir insults i amenaces en el marge de les xarxes socials des d'un punt de vista penal i la necessitat que en cas de ser víctimes de fets delictius a la xarxa ho posin en coneixement dels seus pares i tutors per emprendre les accions oportunes, entre d'altres coses. Sense adonar-me'n, el temps se m'ha tirat a sobre i entre la participació dels alumnes i la resposta a diverses qüestions que se m'han plantejat, amb prou feines he tingut temps per a conèixer què els havia semblat la meua intervenció.

I tot això, coincidint amb una trucada de l'Elena, la qual m'ha demanat que en la mesura del que pogués em passés per un dels instituts del barri de Prosperitat que ha detectat una problemàtica de rellevància suficient com per actuar amb certa rapidesa. Es tracta d'un fet que ha pogut ser conegut per l'equip directiu i que consisteix en el robatori de diversos ordinadors portàtils personals de diferents alumnes. En acabar la conversa, m'he preguntat com hauria estat

la situació si no haguéssim aconseguit que els diferents centres educatius confiïn en la nostra intervenció i amb l'eficàcia i confiança que ens disposen a l'hora de resoldre problemes d'aquesta tipologia. Amb certa seguretat, m'autoconvenço que la nostra feina és reconeguda i la nostra eficàcia cada vegada més aconseguida, no sense la participació de tots, es clar.

De camí a aquest centre, i sense mostrar cap tipus d'acció per evadir la seva presència, he pogut observar com un jove d'uns 15 anys passejava tranquil·lament per la zona del carrer Aiguablava. Tenint en compte que m'esperaven en aquell institut, m'he permès la llicència d'aturar-me i preguntar-li a aquell jove com era que no es trobava a classe. Entre arguments poc convincents, finalment m'ha reconegut que estava fent absentisme i sense pensar-m'ho dues vegades he decidit acompanyar-lo fins al seu institut per tal de garantir la seva assistència a classe. El director, en arribar al centre, m'ha comentat que no era la primera vegada i d'una manera didàctica li he recordat al jove que estaria pendent de la seva assistència regular a classe. Sense aixecar el cap, m'ha reconegut la meua autoritat i fent ús de diversos bufecs, ha estat acompanyat pel director fins la seva classe, no sense abans complimentar l'acta de lliurament de menors que en aquests casos hem d'emplenar per tal que els directors puguin afegir-ho al seu expedient com a mostra de les seves absències a classe. Quan creuava la porta de sortida, em preguntava què seria d'ell si no aprofitava la oportunitat de fer-se amb una mínima formació tenint en compte els temps en que ens trobem.

Son les 13:00 hores, i em rep el Jordi, el director del centre educatiu on darrerament s'estan detectant la substracció d'ordinadors portàtils personals que els alumnes tenen assignat des de l'inici del curs. Evidentment, els recalco la necessitat que cada un d'ells denunciï el fet perquè entre nosaltres i el grup d'investigació puguem esclarir els fets. Abans de marxar, em comenta que sospiten d'un ex-alumne el qual han pogut veure sortir de les instal·lacions durant l'horari lectiu. Evidentment, no en faig cas omís i demano que en la mesura del que puguin em proporcionin el lloc on viu, per tal d'identificar-lo i que m'expliqui la seva versió dels fets. Ho anoto a la llibreta i em

proposo que en el mateix instant que finalitzi aquesta entrevista, em dirigiré al domicili del jove per conèixer aquells extrems.

El director es mostra reconfortat i amb una forta estreta de mans em diu que confien que això es solucionarà agraint-me d'una manera sensiblement visible la nostra capacitat per a reaccionar i atendre a cada una de les seves peticions. Amb una frase breu, diposita en mi, l'obligació i el compromís de resoldre-ho, obligant-me moralment a arribar al fons de la qüestió per no decebre'l i continuar amb aquesta interrelació constant.

Entre una intervenció i una altra, he arribat a les 14:30h i recordant que el Zoha cobria la sortida de l'escola del barri de Canyelles, m'he apropiat fins a la seva posició per tal d'acompanyar-lo en la seva escomesa i fer més visible la nostra presència. Deixo per a la tarda, la gestió del possible autor de robatoris d'ordinadors. Aquesta cobertura no té altre intenció que normalitzar la nostra existència en el context escolar, per tal que tant alumnes com pares i mestres puguin tenir una certa sensació de seguretat i alhora puguem ser receptors d'inquietuds a l'entorn del centre. Tant pares com alumnes ens saluden amb una breu mirada de satisfacció, i fins i tot som reconeguts obertament per algun petit com els "profes" que la setmana passada els van deixar pujar a la moto de la policia. En aquest mateix context, a alguna mare li hem de recordar que deixi d'utilitzar el pretext de la policia com a home del sac per evitar comportaments inadequats del més petit i així no tingui una imatge esbiaixada de la policia, la qual intentem superar amb la nostra assistència habitual a les classes i a les sortides i entrades del centre.

Entre adéus, el Zoha i jo aprofitem per passar-nos les novetats conegudes durant el matí i em comenta que a la visita a comissaria hi han assistit uns 50 alumnes que han estat expectants amb totes les explicacions que els anava donant sobre cada una de les estances de la comissaria que visitaven. Tenint en compte que a les garjoles de la comissaria, mai hi ha detinguts, m'ha subratllat el gran interès que despertava entre els joves aquesta part de la visita així com la insistència en què replicaven que tornés a activar les senyals acústiques i lluminoses dels vehicles policials. Com a novetat, m'ha comentat que avui li havia donat temps de

mostrar als seus oients, com extrèiem empremtes d'un full en blanc, deixant-los a tots bocabadats.

De la xerrada de riscos per a joves, en la que tractem temes tant interessants com aquells comportaments que poden originar conseqüències penals i/o administratives tals com la participació en baralles, la tinença il·lícita d'armes, el consum de substàncies estupefaents, l'homofobia, el racisme i la xenofòbia, la llei penal del penal etc, em comenta que ha estat una xerrada com tantes altres, observant molt interès per part dels joves que allí s'hi trobaven i recalcant la necessitat de fer-la extensiva a tots els centres educatius pel seu alt contingut didàctic.

Després de fer un breu resum del seu matí, m'ha comentat que l'Elena havia assistit a la taula Socioeducativa i que li havien comentat el que estava succeint amb l'hortet de l'escola bressol. Entre els dos, ens hem proposat recordar-ho al grup de proximitat per així amb la nostra presència, fer front a aquesta problemàtica.

Així mateix, m'ha explicat que també havia assistit a la primera Comissió d'Absentisme, la qual, integrada per molts dels actors que tenen una implicació molt directa amb el món educatiu i liderada per l'inspector d'educació del districte, tenia per objectiu marcar un circuit seriós i d'eficàcia absoluta per fer front a l'absentisme escolar. No he deixat de pensar que una tasca com aquesta tindria una gran repercussió en la millora d'oportunitats de certs menors que desmotivats per iniciativa pròpia o en certa manera reconeguda la seva capacitat per decidir la seva no assistència a classe per part dels pares, s'autoexclouen de la possibilitat de ser formats.

Un cop la conserge ens ha saludat mentre tancava els grans porticons de l'escola, el Zoha i jo hem abandonat l'entorn del centre, dirigint-nos cap a comissaria per tal de reordenar idees i passar novetats als grups corresponents. Sense quasi aturar-me a treure'm el casc, m'he dirigit al despatx del grup d'investigació, per informar-los que estàvem fent gestions per esclarir un cas de robatoris d'ordinadors a un institut i que en el cas que fossin receptors de les denúncies, tinguessin coneixement que més o menys tenim la identitat del possible autor.

Després d'informar puntualment, m'he di-

rigit al despatx del Grup de Policia Comunitària, en el qual m'he trobat una nota que em recordava que a les 17:00h esperaven la meva intervenció a l'institut del barri de Can Peguera.

El despatx estava plegat de gent, entre els companys del grup de proximitat que comentaven les incidències en les que s'havien trobat en la cobertura de les seves escoles respectives, els companys de l'Oficina d'Atenció al Ciutadà que informaven al Zoha de les darreres denúncies rebudes en les que víctimes o autors podien estar en edat d'escolarització i la pròpia Elena que entrava comentant la gran experiència que havia pogut viure amb la creació de la Comissió d'Absentisme i l'alta participació que havia tingut en la xerrada al claustre de professors on havia tractat qüestions tan importants com la tasca de l'ORC, la necessitat de continuar mantenint la relació amb tots i cada un dels centres educatius del districte així com l'explicació i la dinàmica policial que pretén fer front a les problemàtiques detectades en cursos anteriors en els centres educatius que hi ha desplegat per tot el districte de Nou Barris.

He reordenat les meves gestions a realitzar i després de fer una breu mossegada, m'he dirigit al domicili que el director del institut dels ordinadors, m'havia proporcionat, per estirar el fil i aconseguir saber qui n'era l'autor. A la porta, m'ha rebut un jove que fins i tot s'ha aventurat a dir-me pel meu nom sota l'excusa que em coneixia per les diverses xerrades que havia pogut donar-li en anys anteriors. Després d'identificar-lo, li he demanat sobre què sabia de la possible desaparició d'ordinadors al seu antic centre educatiu, moment en el qual i sense quasi bé deixar-me acabar la frase, m'ha comentat que sabia qui ho havia fet però que ell n'era totalment innocent, que es trobava al voltant de l'escola, perquè allí hi està escolaritzada la seva actual parella sentimental. Davant el reconeixement d'aquest i atès que al domicili no s'hi trobava cap adult, li he encomanat que demà assistís acompanyat d'un adult a comissaria per tal de prendre-li declaració i oficialitzar els extrems que m'acabava de reconèixer.

Queden 10 minuts per ser les 17 hores i calculo que amb 4 minuts em podré plantar a la porta de l'escola on m'espera el tutor

de segon d'ESO A, els pares de dos alumnes i els propis implicats. Sense tenir temps d'una cordial salutació amb el professor, m'ha començat a explicar que en el sí d'una classe de ciències del medi ambient, els dos havien tingut una petita disputa sobre temes aliens a l'assignatura i que fins i tot s'havien amenaçat a arreglar les seves diferències a la sortida de l'escola. Els pares, atents a l'explicació, no deixaven de perdre de vista als seus fills respectius, amb una mirada més pròpia d'un proper càstig que el de disculpar el seu comportament. Després de corroborar aquests extrems amb els joves, els hi he explicat amb detall quines conseqüències penals podrien tenir si finalment posaven en pràctica aquella intimidació arribant al compromís entre els dos de finalitzar el malentès en aquell precís moment i donant l'oportunitat als pares de dir la seva, els quals han confirmat el preavis que els acabava d'esmentar sota la coacció que si això es produïa serien ells mateixos qui em prendrien les accions necessàries. Finalitzada la meva intervenció i amb el vist i plau de les tres parts, he abandonat el despatx de professors essent acompanyat pel tutor qui m'ha agraït la meua assistència i s'ha compromès anar-me informant de tot allò que es pogués anar esdevenint sobre l'assumpte.

El meu dia de treball finalitza amb la presentació d'Internet segura als pares del centre educatiu del barri de Verdum, els quals a les 19 hores estan convocats al Cibernarium del districte per tal de rebre les mesures de seguretat per un bon ús de la xarxa per part dels seus fills. En aquesta intervenció, hi participa activament la Fundació Pere Tarrés, que de manera totalment altruista i en estreta col·laboració amb el Cibernarium que proporciona aules amb ordinadors, explica les eines pràctiques per a instal·lar el control parental i conèixer de primera mà amb qui els seus fills es poden relacionar en el sí de la xarxa així com les pàgines web que consulten. Conclou la seva ponència, em toca remarcar la necessitat de tenir un cert control del temps que els menors estan connectats, l'oportunitat que l'ordinador es trobi en un lloc de pas de les estances del domicili per tal que així els joves no aprofitin l'anonimat per tenir accés a pàgines de contingut inadequat i la possibilitat d'aprendre a moure's per la xarxa amb l'ajuda d'aquells.

Finalitza la meua jornada, no sense abans, poder observar que en el meu ordinador hi ha penjada una nota que hi diu que la Cristina de l'EAP m'ha trucat per comentar-me un tema d'un possible cas de violència familiar en el que hi ha un menor pel mig o que la Carme del CAP del Turó de la Peira, ha pogut conèixer un cas de possible mutilació genital. La nota, finalitza amb un breu "Truca-les quan puguis" i tenint en compte que són les 21 hores, deixo com a prioritàries aquestes gestions per la següent jornada laboral.

Mentre em dirigeixo a casa, faig un repàs general al dia i em convingo que malgrat que existeixen problemàtiques de gran transcendència, aquestes no serien possibles d'abordar si cada un dels operadors que treballa a l'entorn del món educatiu no comptés amb la nostra participació i diposés tota la seva confiança en la capacitat que tenim de resoldre'ls amb eficàcia. Malgrat tot, estic convençut que encara que dia a dia hàgim de treballar junts per un objectiu comú, el districte de Nou Barris compta amb grans professionals que vetllen per la seguretat de tots els usuaris dels centres educatius i aquests ens fan partícips directes d'això gràcies al treball realitzat des del 2005.